

PROF. DR. BENGÜ DERELİ

PROF. DR. BENGÜ DERELİ HAKKINDA

Özgeçmişi

Prof. Dr. Bengü Dereli 1939 yılında İstanbul'da doğmuştur. Erenköy Kız Lisesini bitirdikten sonra, üniversite eğitimini İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi-Maliye disipliniinde tamamlayan Prof. Dr. Bengü Dereli, daha sonra aynı fakültede 1965'de önce Sosyal Siyaset Kürsüsü'nde Prof. Dr. Orhan Tuna'nın başkanlığında "Türkiye'den Batı Avrupa'ya İşgücü Akımı" konusunda yürütülen araştırmada araştırmacı, sonra da uzman olarak çalışmıştır. 1966 yılında aynı Fakültenin "Sosyal Siyaset" kürsüsüne asistan olarak atanmıştır. 1971 yılında "Teori ve Uygulama Yönüyle Türkiye'de Sendika İçi Demokrasi" konulu tez ile "Doktor", 1979 yılında da "Gelişmiş Ülkelerde Memur Sendikacılığı ve Toplu Pazarlık Düzeni" konulu tez ile Doçent unvanını almıştır. 1988 yılında ise profesörlüğe yükselmiştir.

1971-1973 ve daha sonra 1982-1984 yıllarında ABD'de Temple Üniversitesi'nde işletme fakültesinde 1981'de de bir sömestre Belçika'da Leuven Üniversitesi Çalışma İlişkileri Bölümü'nde 1991-1992 yılında da Kanada'nın McMaster Üniversitesi'nde bilimsel araştırma yapmak üzere görevlendirilmiştir. Ayrıca ABD'de bulunduğu süreler içinde İngilizce sertifika programlarını tamamlamıştır.

1981-1982 yılları arasında Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde uzmanlık konularında ders veren Prof. Dr. Bengü Dereli, İstanbul Üniversitesi dışında Mimar Sinan Üniversitesi'nde Şehircilik ve Çevre Korunmalı Kalkınma konusunda da ders vermiştir. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde verdiği çeşitli lisans dersleri yanı sıra kendisi aynı bölümde doktora ve master programlarının koordinatörlüğünü yapmıştır. 2004 yılında emekli olan Sayın Dereli evli, bir kız evlat ve bir erkek toruna sahiptir.

Eserleri

Dereli, B. ve Tuna, O. (1966). **Türkiye’den Federal Almanya’ya İşgücü Akımı ve Meseleleri**. Rapor No III, İstanbul: İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını No:42.

Dereli, B. (1966). **“Federal Almanya’da Türk İşçilerin Suçluluk Durumu ile İlgili Meseleler”**, Sosyal Siyaset Konferansları, 18. Kitap.

Dereli, B. (1971). **Teori ve Uygulama Yönüyle Türkiye’de Sendika İçi Demokrasi Sorunu**, İstanbul: İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını No:400.

Dereli, B. (1975). “Sendika Demokrasinin Teorik Temelleri”, **İktisat Fakültesi Mecmuası**, 31. Cilt, No:1-4.

Dereli, B. (1982). “Kamu Görevlileri Sendikacılığı ile İlgili Başlıca Görüşler”, **Sosyal Siyaset Konferansları**, 31. Kitap.

Dereli, B. **Karşılaştırmalı Açından İstihdam Güvencesi** (neşredilmemiş inceleme).

Dereli, B. (1979). **Gelişmiş Ülkelerde Memur Sendikacılığı ve Toplu Pazarlık Düzeni**, İ.Ü. İktisat Fakültesi, İstanbul. (Doçentlik Tezi).

Dereli, B. (1988). **Karşılaştırmalı Sendika Hareketleri ve Endüstri İlişkileri: Dünyada ve Türkiye’de Başlıca Teorik Yaklaşımlar ve Değişme Eğilimleri**, İstanbul, (neşredilmemiş ders notları, profesörlük tezi).

Dereli, B. (1990). “Uluslararası İşçi Sendikaları Kuruluşları ve Türk Sendikalarının Durumu”, **Sosyal Siyaset Konferansları**, 31. Kitap.

Dereli, B. (1970). “İşçilerin Sendika Faaliyetlerine İştiraki”, (N.R. Steth’ten çeviri), **Sosyal Siyaset Konferansları**, 21. Kitap.

Dereli, B. (1977). “Kamu Kesiminde Grev Hakkı”, (Antone ve Grace Aboud’dan çeviri), **Sosyal Siyaset Konferansları**, 28. Kitap.

ANILAR

Prof. Dr. Gülten Kutal'dan

Sevgili arkadaşım ve meslektaşım Bengü Dereli için,

Bengü Dereli ile Erenköy Kız Lisesinde başlayan arkadaşlığımız İstanbul İktisat Fakültesinde önce öğrenci, sonra aynı kürsünün mensupları olarak uzun yıllar devam etti.

Fakültenin Sosyal Siyaset Kürsüsü'nün kendine özgü kuralları vardı: Başta kürsü başkanı olan Prof. Dr. Orhan Tuna ve diğer kıdemli hocalarımız ailemizin büyükleri gibi kabul edilirdi. Kürsü mensupları arasında ise, diğer hiçbir bölümde bulunmayan, samimi bir dostluk ve dayanışma vardı.

Ben İktisat Fakültesinden mezun olduktan sonra Federal Almanya'ya göç eden Türk işçileri ile ilgili bir araştırmada görev aldım. Bir süre sonra kürsü başkanımız bu araştırmanın Almanya ayağında çalışmak üzere beni yurtdışında görevlendirdi. Böylece ikinci bir yabancı dil öğrenme fırsatını buldum.

Almanya dönüşümde lise arkadaşım Bengü Öktem'in de aynı araştırmada çalıştığını öğrendim, büyük bir memnuniyet duydum.

Sosyal Siyaset Kürsüsünde bizlerden kıdemli Metin Kutal'la ben, bir süre sonra da Bengü, Toker Dereli ile evlendik. Bu durum her iki ailenin yakın ilişkilerini daha da geliştirdi.

Her ikimiz doktora çalışmalarımızı altmışlı yılların sonlarında yaptık. Ben Türk sendikacılığının 1963-1969 dönemini tez konusu olarak incelerken, Bengü "Sendika içi demokrasi" konulu teziyle doktora eğitimlerimizi tamamladık. Kürsü içindeki dostane ilişkiler ve yardımlaşmalar bilimsel çalışmalarımızda bize destek olmuştu.

Doçentlik hazırlık çalışmalarımızı her ikimiz de yurtdışında yaptık. Ben, eşim Metin Kutal ile altı aylık bir bursla Federal Almanya'da ve İsviçre'de (Cenevre'de) iken, Dereli ailesi ABD'de idi. Toker Dereli Filadelfiya'da Temple Üniversitesinde misafir öğretim üyesi olarak ders veriyordu. Bengü de aynı üniversitede hem lisansüstü kurlara ve kongrelere katılmak suretiyle yabancı dilini geliştiriyor ve sosyal politikanın yeni içeriklerini inceleme fırsatını buluyordu. Daha sonraki yıllarda Toker Dereli Kana-

da'da ve Belçika'da ders verdi. Bengü de adı geçen ülkelerdeki üniversite-lerde kendini geliştirme olanağını buldu.

Yurda dönüşümüzde ben çok uluslu şirketler konusunda hazırladığım doçentlik teziyle jüri karşısına çıktıktan birkaç sene sonra Bengü'nün de "memur sendikacılığı ve toplu pazarlık hakkı" konusunda hazırladığı tezi doçentlik jürisi tarafından kabul edildi ve sınavları başarıyla vererek doçent oldu.

Bengü ile iki genç kız olarak hayata atıldığımız Sosyal Siyaset Kürsüsü'n-de meslek hayatımızı büyük bir mutluluk içinde tamamladık. Kürsünün kurucu Prof.Dr. Kessler'den sonra yönetici olarak görevi devralan hocalarımız Orhan Tuna, Ekmel Zamil, Sabahat Yalçın ve Sabahattin Zaim ile sonradan kürsüye katılan Prof.Dr. Nusret Ekin ve Prof.Dr. Nevzat Yalçın-taş yıllar önce aramızdan ayrıldılar. Hepsini rahmet ve şükran duygula-riyle anıyorum. Bu bilim adamlarının öğrencileri olan ben, Bengü Dereli ve Ömer Alpaslan Aksu şimdi emeklilik yıllarımızı yaşıyoruz. Dereli aile-siyle yakın ilişkilerimiz devam ediyor. Özellikle Derelilerin ABD dönüşü (1973) henüz kırk günlük kız çocukları Ayşe Gül Dereli bizim için hala o güzel kız çocuğu, gerçekte ise Dr. Ayşe Gül akademik kariyerde başarılı bir bilim hanımı.

Şimdi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri adını alan bölümümüzün mensubu olan bizler, öğrencilerinin başarılarını görmekten büyük bir memnuniyet duyuyoruz.

Toker Dereli ve Bengü Dereli ile birlikte yaşadığımız güzel yılların bun-dan sonra da devam etmesi dileğiyle kendilerine sağlık ve mutluluk di-leklerimi sunuyorum.

Ataşehir, Aralık 2017

Prof. Dr. Gülten KUTAL

Prof. Dr. Metin Kutal'dan

Prof. Dr. Bengü Dereli ile elli yıllık meslektaşlık ve dostluk,

Altmışlı yılların başı, benim asistanlık ve doçentlik yıllarıma rastlamaktadır. Aziz kardeşim ve meslektaşım Prof.Dr. Toker Dereli ile aynı odayı paylaştığımız, bazı hafta sonlarında bile İktisat Fakültesinde çalıştığımız yıllar.

Bengü Öktem o yıllarda henüz İktisat Fakültesinde öğrenci idi. Subay bir baba ile öğretmen bir annenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş, genç Cumhuriyetin sıkıntılı yıllarını Anadolu'nun köy ve kasabalarında ailesi ile birlikte yaşamış, birkaç yıl önce Erenköy Kız Lisesi'nden mezun olmuş idealist bir genç kız.

Bengü Öktem'in iktisat Fakültesi'nden mezun olduğu yıllarda en önemli sosyal sorunlardan biri Türk iş gücünün federal Almanya'ya çalışmak amacıyla göç etmesi idi. Alman kamuoyu ve akademik çevreleri, doğal olarak, bu sorunla yakından ilgileniyorlardı. Nitekim Dortmund'daki Sosyal Araştırmalar Merkezi profesörlerinden Otto Neuloh ile İstanbul İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Kürsüsü başkanı Prof.Dr. Orhan Tuna arasında "Türk işçilerinin Alman toplumuna uyum sorunları" nı araştırmak üzere 1963'te bir protokol imzalamış ve bu projede çalışmak üzere asistan Gülten Göktay Federal Almanya'ya gönderilmişti. Bengü Öktem de bu projede fakülteden mezun olur olmaz görev almış, başarısı ile kürsü başkanı Prof.Dr. Orhan Tuna'nın dikkatini çekmiştir. Nitekim bir süre sonra Bengü Öktem kürsüye asistan olarak atanmıştır.

Benim asistan Gülten Kutal ile evlenmemden birkaç yıl sonra Bengü ile Toker Dereli hayatlarını birleştirdiler. Böylece kişisel arkadaşlıklar aile dostluğuna dönüşmüş oldu. Yurtiçinde ve dışında, bizlerde unutulmaz anılar bırakan, yaz tatillerini birlikte geçirdiğimiz yıllar oldu. Dereliler ABD'de iken bizleri oraya davet ettiler. Ancak Kutallar üniversitedeki yoğun işleri nedeniyle bu davete icabet edemediler.

Prof. Dr. Toker Dereli'nin ABD'de, Kanada'da ve Belçika'da ders verdiği yıllarda Bengü Dereli de bu ülkelerin tanınmış üniversitelerinde bilimsel çalışmalar yaptı, yabancı dilini geliştirdi ve sosyal politikanın yeni dallarını tanıma olanağını buldu. Örneğin, "Çevre Hukuku" bunlardan biriydi. Yurda dönüşlerinde Prof. Dr. Bengü Dereli bu konuda lisansüstü programlarda dersler verdi, seminerler yaptı.

Dr. Bengü Dereli'nin doktora teziyse "sendika içi demokrasi" alanındadır. Sonraki yıllarda bu konuda ciddi alan araştırmaları yapıldığı bilinmektedir. Ancak kanımca bu konuya bilimsel olarak ilk yaklaşan Bengü Dereli'dir. Nitekim tez İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi tarafından yayımlanmıştır.

Doçent doktor Bengü Dereli'nin doçentlik tezi ise "memur sendikacılığı ve toplu pazarlık düzeni" konusundadır. Bu tezin hazırlandığı yıllarda Türkiye'de kamu görevlilerinin örgütlenme hakkı bile yoktu. Kamu görevlileri bu alanda mücadeleye henüz başlamışlardı. Prof.Dr. Bengü Dereli'nin doktora ve doçentlik tezlerinin niteliklerini dikkate aldığımızda kendisini daima Türk endüstri ilişkileri sisteminde güncel konulara parmak bastığı anlaşılmaktadır.

Dereli ailesi 1973 yılında ABD'den Türkiye'ye henüz 40 günlük bebekleri Ayşe Gül ile döndüler. Ayşe Gül elimizde büyüdü. Onu kendi kızımız gibi sevdik, şimdi o da anne - babası gibi akademik kariyerde yükseliyor.

Dereli Ailesine ve değerli meslektaşım Prof. Dr. Bengü Dereli'ye sağlıklı, uzun bir ömür ve mutluluklar dilerim.

Ataşehir, Aralık 2017

Prof. Dr. Metin Kutal

Prof. Dr. Berrak Kurtuluş'tan

Prof. Dr. Bengü Dereli'nin Anısına

Prof. Dr. Bengü Dereli İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Kürsüsü'ne 1966 yılında asistan olarak iktisap etmiştir. Doktora derecesini 1971 yılında "Teori ve Uygulama Yönüyle Türkiye'de Sendika içi Demokrasi" konulu teziyle almıştır. Doçentlik tez konusu ise "Gelişmiş Ülkelerde Memur Sendikacılığı ve Toplu Pazarlık Düzeni" idi (1979). 1988 yılında da profesörlüğe yükseltilmiştir.

Prof. Dr. Bengü Dereli bölümümüzde ve Uludağ Üniversitesi İİBF'de, 1981-1982 yıllarında, uzmanlık konularında verdiği lisans dersleri dışında bölümümüzde ve Mimar Sinan Üniversitesi'nde "Çevre" konusunda dersler vermiştir. Hocamızın doktora ve doçentlik tez konuları özgün konular olup Çevre konusunda verdiği dersler de özgün bir alandıydı. Ayrıca çok sayıda lisansüstü öğrencisini de yetiştirmiştir.

Bölüme iktisap ettiğim yıllarda Prof. Dr. Bengü Dereli A.B.D.'den yeni dönmüştü ve 1982 yılında tekrar ailecek A.B.D. Temple Üniversitesi'nce gittiler. 1984' de de bir sömestr Belçika Leuven Üniversitesi ve 1991-1992 yıllarında da Kanada Masler Üniversitesi'ndeydiler. Benim de yurtdışında akademik çalışmalarım ve görevlendirmelerim olduğundan, bölümdeki birlikte çalışmalarımız daima inkitaya uğramıştır. Ancak bölümde olduğumuz ortak yıllarda Erenköy'deki evlerimizin yakınlığı ve çoğu kez eve hep beraber dönmemiz; ilişkilerimizi daha da samimi ve candan kılmış, akademik alandaki çalışma arkadaşlığımızı aynı zamanda "abla-kardeş" ilişkisine dönüştürmüştür. Bengü Hocamızın; birçok bölüm mensubumuz gibi etik değerlere bağlı, dürüst, adaletli ve alçak gönüllü kişiliği ve yaklaşımı ile bölüm geleceğimizi yasattığına dair inancım tamdır.

Bilimsel yönü yanında erdemli kişiliği ile yüzlerce öğrenci yetiştiren hocamıza sağlık ve esenlikler dilerim.

Prof. Dr. Berrak Kurtuluş

Doç. Dr. Meltem Delen'den

Akademide dimdik bir kadın...

Bir lisans öğrencisinin gözünden Prof. Dr. Bengü Dereli, kürsüde sakin, kendinden emin ve anlayışlı bir akademisyendi. Dersi ve öğrencilerine karşı sorumlukları söz konusu olduğunda ise, oldukça disiplinliydi ve aynı disiplini öğrencilerinden de bekler, asla taviz vermezdi. Nitekim dördüncü sınıfta, finallerde tüm derslerimi verip Haziran mezunu olmayı beklerken, sadece Hocamın dersinden kalarak bütünleme nişanını yakama takmıştım. Yıllar sonra akademiye döndüğümde ise maalesef kendisiyle çok kısa bir süre birlikte çalışabildik. Bu sürede bile, onu sadece izleyerek öğrenebileceğimiz çok şey vardı.

Bengü Dereli olarak, tüm akademik unvanların önündeydi, güçlü kimliğiyle; sakin ama sağlam; mesafeli ama her zaman ilgili ve takip eden; koruyan kollayan ama gerektiğinde acımasızca eleştirebilen; doğru bildiğini lafı dolandırmadan dosdoğru söyleyen ve açık sözlülüğüne karşın asla kırıcı olmayan.

Derslerde anlattıklarının ötesinde, hayata dair söylenmesi gereken çok daha önemli şeyler olduğunu sezerdik, ne kadar şanslıyım ki bunları ondan öğrenebilmek için akademi dışında da epey vaktim oldu. Birlikte geçirdiğimiz bazen sıkıntılı ve acı, çokça da güzel zamanlarda kendisinden öğrendiğim en önemli şey; açık, net ve dosdoğru olmak, sonuçları her ne olursa olsun.

Yaşama karşı bu güçlü duruşun ardında, merhametli ve özverili yapısıyla her zaman yardıma hazırды. Bir otomobilin altından gelen kedi sesi üzerine, sabahın ayazında saatlerce kediyi çıkarabilmek için uğraşan, bakımını yapan ve bir yuvaya kavuşturmaya çalışan sevgili Hocamın emaneti yaklaşık on yıl boyunca ailemizin bir parçası olarak bizimle yaşadı.

Bilimsel çalışmalarını sürdürdüğü yıllar boyunca, kadın kimliğinden asla taviz vermemiş başarılı bir kadın akademisyen olarak öğrettikleriniz ve öğütleriniz her zaman aklımda olacak değerli Hocam...